

Anmälan mot Överförmyndarnämnden i Trelleborgs kommun, angående handläggningen av ett ärende om entledigande av god man m.m.

Anmälan m.m.

Överförmyndarnämnden i Trelleborgs kommun beslutade den 20 juni 2007 att entlediga AA från uppdraget som god man för sin son BB.

I en anmälan, som inkom till JO den 8 maj 2008, klagade AA på att hon inför nämndens beslut att entlediga henne inte hade fått tillfälle att yttra sig. Hon uttryckte även missnöje med beslutet i sak. Slutligen klagade hon på att nämnden hade förordnat en ny god man utan att vare sig hon eller sonens far fått tillfälle att yttra sig.

Utredning

Överförmyndarnämndens akt avseende BB inhämtades och granskades. Ärendet remitterades därefter till överförmyndarnämnden för yttrande. Nämnden anförde i remissvaret i huvudsak följande.

AA har beretts tillfälle till yttrande/rättelse vilket framkommer av handlingar i akten se bl.a. överförmyndarnämndens protokoll 11 april 2007 § 7. Dessutom har hennes ombud CC inkommit med yttrande se yttrande 14 mars 2007 från CC.

BB:s biologiska far är inte vårdnadshavare. Han är därför varken "part eller ställföreträdare" och han har under 18 år inte haft kontakt med BB enligt CC:s yttrande 29 november 2007 till Ystads tingsrätt i Å 1663-07.

Tingsrätten inhämtade ej yttrande från BB:s biologiska far vid anordnandet av godmanskapet ---.

Nämnden har inte i tingsrätten uppgivit att inga anmärkningar kunde riktas mot AA. Delar av ärendet byggde på anmärkning mot årsredovisning 2006.

--- Godtagbar årsredovisning för år 2006 kom aldrig in.

Det förhållandet att en god man samtidigt är personlig assistent för samma person nämns bl.a. i en offentlig utredning som ett förhållande som kan vara olämpligt. I det här fallet hade gode mannen dessutom ej skött årsredovisningen, ett förhållande som bara det för sig kan leda till att gode mannen bedöms som olämplig. Nämnden har att pröva lämpligheten eller olämpligheten enligt föräldrabalken 11:20.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Av 11 kap. 20 § första stycket föräldrabalken framgår att överförmyndaren ska entlediga en god man om denne inte längre är lämplig att inneha uppdraget. Av 11 kap. 24 § föräldrabalken följer bl.a. att överförmyndaren innan en god man entledigas ska ge den gode mannen tillfälle att yttra sig. Undantag från denna regel får göras endast om det föreligger fara i dröjsmål. – Enligt 19 kap. 2 § första stycket föräldrabalken ska vad som är föreskrivet om överförmyndare även gälla överförmyndarnämnd.

Enligt 11 kap. 16 § föräldrabalken första stycket ska rätten eller överförmyndaren i ärenden om förordnande av god man för någon som fyllt sexton år ge denna person tillfälle att yttra sig, om det kan ske. I andra stycket nämnda paragraf föreskrivs bl.a. att rätten i ärenden om anordnande av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken ska inhämta yttrande från bl.a. den enskildes make eller sambo och barn, om det inte är obehövligt. Enligt tredje stycket gäller bestämmelsen i andra stycket även i ärenden hos överförmyndaren om bl.a. förordnande av god man enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken. Det rör sig härvid om de situationer när överförmyndaren förordnar en ny god man efter att ha entledigat en tidigare, dvs. när det är fråga om byte av god man.

Av förarbetena till bestämmelsen 11 kap. 16 § föräldrabalken framgår att den omständigheten att den enskilde själv har ansökt om eller samtyckt till den begärda åtgärden kan göra det obehövligt att inhämta yttranden från anhöriga. Saken måste dock bedömas från fall till fall (se prop. 1993/94:251 s.202 f.).

Genom utredningen i ärendet har följande framkommit. Den 1 mars 2007 informerades AA av nämnden om att det kunde vara olämpligt att inneha uppdrag både som god man och personlig assistent åt samma person och att frågan skulle tas upp och diskuteras i nämnden. AA inkom med ett yttrande i saken. Den 11 april 2007 beslutade nämnden att det för närvarande inte fanns skäl att entlediga henne från uppdraget som god man. Nämnden förelade AA att senast den 28 maj 2007 inkomma med underlag för årsredovisningen 2006.

Den 20 juni 2007 konstaterade nämnden att AA inte inkommit med fullständig årsredovisning och beslutade att entlediga henne från uppdraget som god man. I beslutet anfördes att omständigheterna sammantagna var sådana att hon inte längre var lämplig att vara god man. Den 3 juli 2007 förordnade nämnden en ny god man från och med den 21 juni 2007.

Beslutet att entlediga AA överklagades till Ystads tingsrätt, som den 21 december 2007 upphävde nämndens beslut. Tingsrättens beslut fastställdes av Hovrätten över Skåne och Blekinge den 4 mars 2008.

JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfarandet. JO kan inte ändra eller upphäva myndigheters beslut. Granskningen är inte heller avsedd att ersätta den prövning som skett i domstol. Mot denna bakgrund tar inte jag ställning till om överförmyndarnämndens beslut om att entlediga AA var korrekt.

Överförmyndarnämnden är av uppfattningen att AA fick tillfälle att yttra sig inför beslutet om att entlediga henne. Jag delar inte den uppfattningen. Enligt vad som framkommit genom utredningen i ärendet har nämnden inte berett AA tillfälle att yttra sig inför beslutet den 20 juni 2007. Den omständigheten att AA inför ett tidigare beslutet hade inkommit med ett yttrande saknar betydelse. Givetvis kan inte heller föreläggandet om att inkomma med underlag för årsredovisning, vilket nämnden beslutade om vid sammanträdet i april 2007, jämföras med ett föreläggande enligt 11 kap. 24 § föräldrabalken. De brister som framkommit i ärendet är sådana att överförmyndarnämnden förtjänar allvarlig kritik.

Inför beslutet om att förordna en ny god man för BB inhämtade överförmyndarnämnden inte några yttranden i enlighet med vad som föreskrivs i 11 kap. 16 § föräldrabalken. Orsaken därtill har inte närmare berörts i remissvaret. Jag vill erinra om att nämnden enligt den nämnda bestämmelsen får avstå från att inhämta yttranden från anhöriga endast om det bedöms som obehövt.

Nämndens beslut att förordna en ny god man för BB meddelades den 3 juli 2007 med retroaktiv verkan. Mot bakgrund av bestämmelserna i föräldrabalken om gode mäns redovisnings- och skadeståndsskyldighet får gode män varken förordnas eller entledigas retroaktivt. I sammanhanget är dessutom att märka att en avgående god man är skyldig att kvarstå tills en ny god man förordnats (se 11 kap. 19 § andra stycket föräldrabalken). Överförmyndarnämnden förtjänar kritik även för nu nämnda brister i handläggningen.

Ärendet avslutas.